

## ПРАКТИЧНА ЛЕКЦИЈА

# Alfabeti dhe shqiptimi në gjuhën gjermane - Das Alphabet und die Aussprache

Kategorija na lekcijata: Mësimet e gjuhës gjermane

Do të mësoni alfabetin gjerman, zanoret me umlaut ä, ö, ü dhe shkronjën ß. Shpjegohen tingujt që u vështirësohen folësve të shqipes, si w, v, z, sch, ch dhe diftongjet ei, ie, eu.

## Alfabeti dhe shqiptimi në gjuhën gjermane - Das Alphabet und die Aussprache

### Përmbledhje e mësimet

Në gjuhën gjermane alfabeti ka **26 shkronja bazë**, të cilave u shtohen tri zanore me umlaut — **ä, ö, ü** — dhe shkronja e veçantë **ß** (Eszett ose scharfes S). Gjermanishtja shkruhet mjaft afër mënyrës si shqiptohet, por disa shkronja lexohen krejt ndryshe nga shqipja, prandaj ky mësim është themeli i çdo mësimi tjetër.

### Çfarë do të mësoni?

- Emrat e shkronjave dhe renditjen e alfabetit gjerman.
- Shqiptimin e zanoreve me umlaut **ä, ö, ü**.
- Kur shkruhet **ß** dhe kur **ss**.
- Bashkësitë e shkronjave *sch, st, sp, ch, ei, ie, eu, äu*.
- Rregullin që **çdo emër shkruhet me shkronjë të madhe**.

### Shpjegimi i rregullit në shqip

Shumica e bashkëtingëlloreve gjermane shqiptohen si në shqip, por disa kanë vlerë krejt tjetër. Shkronja **w** lexohet si v e shqipes, kurse **v** lexohet zakonisht si f. Shkronja **z** nuk është z e shqipes, por c. Ky është burimi i gabimeve më të shpeshta të nxënësve shqipfolës.

### Tabela e shqiptimit

| Shkronja          | Shqiptimi i përafërt në shqip | Shembull gjermanisht | Kuptimi |
|-------------------|-------------------------------|----------------------|---------|
| w                 | v                             | Wasser               | ujë     |
| v                 | f                             | Vater                | baba    |
| z                 | c                             | Zeit                 | kohë    |
| s (para zanoreje) | z                             | Sonne                | diell   |

| Shkronja               | Shqiptimi i përafërt në shqip | Shembull gjermanisht | Kuptimi     |
|------------------------|-------------------------------|----------------------|-------------|
| ß                      | s e fortë                     | <i>Straße</i>        | rrugë       |
| j                      | j                             | <i>ja</i>            | po          |
| sch                    | sh                            | <i>Schule</i>        | shkollë     |
| st- (në fillim)        | sht                           | <i>Stadt</i>         | qytet       |
| sp- (në fillim)        | shp                           | <i>Sport</i>         | sport       |
| ch (pas a, o, u)       | h e ashpër                    | <i>Buch</i>          | libër       |
| ch (pas e, i, ä, ö, ü) | h e butë                      | <i>ich</i>           | unë         |
| ei                     | aj                            | <i>mein</i>          | imi         |
| ie                     | i e gjatë                     | <i>Liebe</i>         | dashuri     |
| eu / äu                | oj                            | <i>heute, Häuser</i> | sot, shtëpi |
| qu                     | kv                            | <i>Quelle</i>        | burim       |

## Zanoret me umlaut

| Shkronja | Përshkrimi                     | Shembull      | Shqip   |
|----------|--------------------------------|---------------|---------|
| ä        | afër e-së së shqipes           | <i>Bäcker</i> | furrtar |
| ö        | buzët si për o, gjuha si për e | <i>schön</i>  | i bukur |
| ü        | buzët si për u, gjuha si për i | <i>über</i>   | mbi     |

**Kujdes:** tingujt *ö* dhe *ü* nuk kanë ekuivalent në gjuhën shqipe. Ata duhen ushtruar posaçërisht, sepse ndryshojnë kuptimin: *schon* (tashmë) nuk është *schön* (i bukur).

## Kur shkruhet ß dhe kur ss

- **ß** pas zanoreje të gjatë ose diftongu: *Straße, groß, heiß, Fuß*.
- **ss** pas zanoreje të shkurtër: *Wasser, muss, Fluss, dass*.
- Në Zvicër shkronja **ß** nuk përdoret fare; shkruhet gjithmonë **ss**.

## Shembuj në gjermanisht me përkthim

**Gjermanisht:** Ich lerne Deutsch.

**Shqip:** Unë mësoj gjermanisht.

**Gjermanisht:** Die Straße ist sehr schön.

**Shqip:** Rruga është shumë e bukur.

**Gjermanisht:** Wie schreibt man das?

**Shqip:** Si shkruhet kjo?

## Fjalë dhe shprehje sinjalizuese

Në orën e gjuhës do t'ju duhen këto shprehje: *Wie heißt das auf Deutsch?* (Si quhet kjo në gjermanisht?), *Wie schreibt man das?* (Si shkruhet?), *Buchstabieren Sie bitte!* (Shqiptojini shkronjat, ju lutem!), *Noch einmal, bitte.* (Edhe një herë, ju lutem.)

## Përfashtime dhe kujdes

- Bashkësia **ch** në fjalë të huazuara mund të lexohet *k*: *Chaos, Charakter.*
- Në fund të fjalës, bashkëtingëlloret **b, d, g** shqiptohen si *p, t, k*: *Tag* lexohet *tak*.
- Shkronja **h** pas zanoreje nuk shqiptohet, por e zgjat zanoren: *gehen, Uhr, Jahr.*

## Gabime të zakonshme të folësve të shqipes

| Gabimi                          | E saktë                               | Shpjegimi                           |
|---------------------------------|---------------------------------------|-------------------------------------|
| <i>Vasser</i>                   | <b>Wasser</b> (lexohet <i>vaser</i> ) | $w = v$ , jo $v = v$                |
| <i>Zeit</i> lexuar <i>zajt</i>  | lexohet <b>cajt</b>                   | $z = c$                             |
| <i>Stadt</i> lexuar <i>stat</i> | lexohet <b>shtat</b>                  | st- në fillim = sht-                |
| <i>schon</i> për <i>schön</i>   | dallojini me kujdes                   | umlauti ndryshon kuptimin           |
| <i>der lehrer</i>               | <b>der Lehrer</b>                     | emrat shkruhen me shkronjë të madhe |

## Krahasimi me gjuhën shqipe

Në gjuhën shqipe emrat shkruhen me shkronjë të vogël, ndërsa në gjermanisht çdo emër fillon me shkronjë të madhe, kudo që ndodhet në fjali. Kjo është një nga dallimet e para që duhet automatizuar. Gjithashtu, shqipja nuk ka tingujt *ö* dhe *ü*, prandaj ata kërkojnë ushtrim të veçantë.

## Përmbledhje e shkurtër

- 26 shkronja + *ä, ö, ü* + *ß*.
- $w = v$ ,  $v = f$ ,  $z = c$ , *sch* = *sh*.
- st- dhe sp- në fillim = *sht-*, *shp-*.
- ei = *aj*, ie = *i*, eu/äu = *oj*.
- ß* pas zanoreje të gjatë, ss pas zanoreje të shkurtër.
- Çdo emër me shkronjë të madhe.

## Këshilla praktike për ushtrime

- Lexoni me zë të lartë çdo ditë nga pesë minuta; shqiptimi gjerman mësohet me gojë, jo me sy.
- Shkruani listën e shkronjave dhe pranë secilës një fjalë shembull që e mbani mend lehtë.
- Ushtroni çiftet që dallohen vetëm nga umlauti: *schon / schön, Mutter / Mütter, konnte / könnte*.